

Lepa kinnipidamine suretas Savisaare kohtuprotsessi TTV-s näitamise idee

Foto Scappix

Kes on Toomas Lepp?

Toomas Lepp on sündinud 1950. aastal Kasahstanis Kengiri koon-
duslaagris. Tema isa oli Hispaania
kirurg Julian Fuster-Ribó ja ema
bioloog Eha Lepp.

Lepp omandas koolihariduse A. H.
Tammsaare nim. Tartu I Keskkoo-
lis. Aastatel 1968–1970 jätkas ta
õpinguid Tartu Riiklikus Ülikoolis
eesti keele erialal, järgneval ka-
hel aastal aga Tallinna Riikliku
Konservatooriumi lavakunsti-
kateedris.

1973–1978 õppis Lepp Tallinna
Pedagoogilises Instituudis ning
lõpetas selle lavastaja-näitejuhi
diplomiga. 1973. aastast alates
kuni aastani 1991 töötas Eesti
Televiisioonis režissööri assisten-
di, režissööri ja meelelahutus-
saadete peatoimetajana, 1991–
1995 Reklaamiteleviisiooni
(RTV) programmi peatoimeta-
jana, 1995–1997 TV3 program-
mi peatoimetajana, 1997–1999
Eesti Televiisiooni peadirekto-
rina, 2001–2004 Kanal2 uudiste
peaproduktendina.

7. septembril 2012 valis Tallinna
Televiisiooni nõukogu Toomas
Lepa juhatuse liikmeks. Ta on
lavastanud ja produtseerinud
ka mitmeid filme. Toomas Lepp
kuulub avalike andmete kohaselt
kahe ettevõtte juhatusse: Video-
meedia oü ja Videomeedia extra
oü.

Toomas Lepp astus aastate jook-
sul Keskerakonna eksjuhi Edgar
Savisaare eest korduvalt avalikult
välja. Tema juhtimisel vändati
hiljuti näiteks seriaal "Savisaare
protsess" ja plaaniti hakata näita-
ma TTV-s otseülekandeid Edgar
Savisaare eelolevast kohtuprot-
sessist. Allikas: Delfi

Keskkriminaalpolitsei pidas 7. detsembri hommikul kinni Tallinna Televiisiooni (TTV) juhi Toomas Lepa, kes kahtlustuse järgi võis omastada paarsada tuhat eurot.

Postimees kirjutas, et Lepale esitatud kuriteokahtlustuse järgi tegi ta telekanali hittsaatest „Vaba mõtte klubi“ endale varjatud rahamasina. Võimalik, et nii oligi. Seda meie ei tea. „Vaba mõtte klubi“ on olnud eetris juba aastaid ja seda toota oli veelgi odavam kui telekraane vallutanud kokasaateid. Tuli lihtsalt kutsuda stuudiosse mõned inimesed, kelle osalemise põhistiimuliks polnud mitte saate honorar, vaid saavutatud tunnus. Operaator ja valgustaja olid niikuinii TTV palgal.

2016. aasta kevadel oli TTV eetris seriaal „Savisaare protsess“, mis pani millegipärast paljud

inimesed muretsema maksu- maksja rahakoti kasutamise pärast TTV-s. Raiskamine!? Aga huvitav, huvitav! Uurimisorganid ei ole senini maininud, et selle seriali rahastamisega oleks midagi valesti. Selge see, et seriali rahastamine püüti hoida veelgi puhtam kui prillikivi! Uurimise alla sattus hoopis „Vaba mõtte klubi“ oma olematu eelarvega.

Edasised TTV-ga seotud sündmused langevad kahte väga kitsasse ajalõuku. Esimene grupp sündmustest toimus „hapukurgi-
hooajal“ – juunis 2016, mil TTV näitas ainult kordussaateid, ja kõik, kel vähegi võimalik, olid

juhusel. Lepp avaldas idee, et Savisaare protsessist tuleks teha TTV-s otseülekanne.

Umbes samal ajal tormas „vilepuhuja“, vaatamata suvepuhkustele, õiguskaitseorganitele ette kandma probleemidest „Vaba mõtte klubi“ rahastamisega. „Mina täitsin oma kodanikukohust, kuna ma ei saanud kuriteost vaikida. Sealt see asi alguse sai, mis suure pauguga lõhki löi,“ väitis anonüümsust palunud mees.

Alustati kriminaalmenetlusega, mille raames uuritakse TTV rahade suures ulatuses omastamist. Kas selline sündmuse aja-
line kuhjumine oli absoluutselt

juhuslik ega polnud kuidagi seotud järgmisel aastal algava Savisaare protsessiga?

Järgmised ajaliselts kitsasse ajavahemikku surutud sündmused said avapaugu siis, mil prokuratuur esitas tänavu 29. novembril süüdistusmaterjalid kohtusse n-ö viimisel minutil, nagu see on kombeks „Eesti laulust“ osavõtjatel. Savisaare kriminaalasja arutama loositi kohtunik Anne Rebane. Vahe-
tult enne kohtuniku määramist lekkisid kriminaalasja süüdistusmaterjalid ajakirjandusse ja 7. detsembril peeti kinni Lepp, kahtlustatuna TTV raha omastamises.

Kuidas Lepa süüdistus edasi areneb, ei oma avalikkuse jaoks erilist tähtsust. Aeg näitab. Kuid täiesti juhuslikult panevad ülal-
loetletud sündmused tõenäoliselt

kahtluse alla Lepa idee ja soovi kanda Savisaare protsess üle Tallinna Televiisioonis.

Juba nõukaajal tehti raadios otseülekandeid eriti tähtsatest kohtuprotsessidest. Rahva huvi oli meeletu ja kuulasid kõik, kes vähegi said. Lepa idee oli lihtne ja mõistetav: rahvas peab oma silmaga nägema ja kuulma, kuidas Tallinna linnavalitsuses asjad funktsioneerisid. Kuidas Keskerakonda ebaseaduslikult rahastati jne. jne. Ja siis veel saama kõike teada Savisaare naistest! Kokku olevat korruptsiooniga seotud või sellest tead-
vaid inimesi kaugelt üle saja!

Karta on, et keegi TTV juhtkonnast ei riski edasi arendada ideed Savisaare protsessi TTV-s ülekanndmisest. Rahvas ei peagi otseallikatest midagi nägema ega kuulma! Rahvale piisab

sellestki, kui (peavoolu)meedia teeb aeg-ajalt protsessist mingi lühikokkuvõtte sobivatest lõikudest. Edasiantav valikuline teave saaks siis kahtlemata olema Tõde. Kuid see saab olla ainult poolik tõde, mis on teata-
vasti üks vale alaliike.

199 876 Keskerakonnale hääle andnud kodanikul on õigus oma silma ja kõrvaga näha ja kuulda, mis tegelikult toimus erakonnas, kellele nad valimistel andsid oma hääle. Seda enam, et uued valimised on ukse ees.

39 979 valijat, kes andsid oma hääle 2013. aasta kohalikel valimistel Edgar Savisaarele, on samuti õigus saada teavet moonutatamata kujul ja otse-
allikast.

Kuido Säde, vaatlaja

JUHTKIRI

Uus koalitsioon panustab tasakaalustatummasse Eestisse!

ANNELI OTT
Riigikogu liige

Kuigi uue valitsuskoalitsiooni läbirääkimised olid erakordselt intensiivsed ja otsused tuli langetada kiiresti, kinnitavad kõik osapooled, et ühine tahe leida uusi lahendusi Eesti seisakust väljatoomiseks andis läbirääkimistele sisuka ja kindlameelse fooni.

Maal tegutsevad väikeettevõtjad ja pealinnast kaugemal elavad inimesed on seisakut tunnetanud juba aastaid. Täna on riigijuhtimises lõpuks märgatud, et Eesti arendamine ainult jõukuse poolelt ei vea teist poolt koheselt järele ja riik peab olema valmis panustama keskkonda, mis rikkuse kasvatamiseks soodne pole. Sellega seoses on eriti hea meel tõdeda, et sotsiaalsete probleemide teadustamine ja neile probleemidele lahenduste leidmine kajastub tuntuvalt uue valitsuse maksu- ja majanduspoliitilistes eesmärkides.

Uue koalitsioonilepinguga ette nähtud eesmärkide elluviimisest võivad paljud pealinnast kaugemal elavad Eesti inimesed, sealhulgas Lõuna-Eesti elanikud. Poliitilised valikud on alati keerulised, kuid algus on tehtud ja kokkulepitu tulemusi hakkame sammhaaval nägema juba järgmisel aastal.

Peatselt algaval aastal tõstab valitsus alates kolmandast lapsest makstava lapse- toetuse praeguselt 100 eurolt 300 eurole kuus, millega kolme ja enama lapsega pere saab toetusena 400 eurot kuus. Madalama palgaga inimeste toimetuleku parandamiseks suurendatakse 2018. aastast tulumaksuvaba miinimumi praeguselt 170 eurolt 500 eurole kuus. Seatud eesmärgi elluviimisel saab rohkem kui pool miljonit töötavat inimest ehk 86 protsenti töötajatest kuus kätte rohkem raha kui praegu. Täpsemalt on muudatuse sisuks, et kuni 1200 eurot teeniv inimene saab senise korraga võrreldes ühes kuus rohkem kätte 62 eurot, mis teeb aastast 744 eurot lisatulu.

Uue koalitsioonilepinguga ette nähtud eesmärkide elluviimisest võivad paljud pealinnast kaugemal elavad Eesti inimesed, sealhulgas Lõuna-Eesti elanikud.

Loomulikult peame sellise põhimõttelise muudatuse jaoks tegema muutusi ka riigieelarve teistes lahtrites, kuid kui aastaid pole meie inimeste tegelikku elu ja toimetulekuraskusi arvesse võetud, siis ükskord tuleb need valikud teha. Tuleb mõista, et vaesuse tõttu hariduseta jäänud noored või keskustest kaugel seisvad tühjad kodud ei tõsta Eesti majandust unistuste tasemele ega taga riigi turvalisust. Koalitsioonileppe tänased kriitiseerijad ilmselt ei tea, mismoodi peavad paljud Eestimaa inimesed hakkama saama, või usuvad nad tõesti siiralt, et ühe lille pidev väetamine paneb hoogsalt kasvama lille ka kõrvalpotis.

Tasakaalustatud ja turvalise riigi tagamiseks on oluline suurendada selle põhilise tagatise – haridussüsteemi – rahastust. Positiivsena nähakse erakoolide rolli Eesti hariduse edendamisel. Koalitsioonileping näeb ette erakoolide tegevustoetuse tagamise kohaliku omavalitsuse keskmisel tasemel. Eraldi hakatakse välja töötama jätkusuutlikku erakoolide rahastamise kava. Samuti suurendatakse maakonnakeskustest kaugemal asuvate maagümnaasiumide rahastust. Kindlasti on kohalikele omavalitsustele suureks toeks lastele vajalike tugispetsialistide teenuste kättesaadavuse suurendamine ning omavalitsustele selleks ette nähtud toetuste eraldamine.

Keskerakond ka opositsioonierakonnana ei kahelnud haldusreformi vajalikkuses. Valitsuskoalitsioonis olles peab ta aga leidma võimalikult mõistlikud ja kohalike inimeste soove arvestavad lahendused, et juba varasemalt algatatud protsessiga edasi minna. Kohalikud omavalitsused ootavad aastaid tulubaasi tõstmist ja neile riiklike ülesannete üleandmisel kaasnevat rahastust. Rõõm on tõdeda, et uus koalitsioon seda ka oma kokkulepetes lubab.

Millised hakkavad olema täpsed lahendused ja ajalised raamid, see on mitmete küsimuste puhul veel läbitöötamisel. Samas annavad senised kokkulepped ja koalitsioonipartnerite suur tahe lootust, et Eesti on muutumas tasakaalustatumaks ning et maapiirkondade, põllumeeste ja piiriäärsete kogukondade tugevusest võidab kogu Eesti. Edu uuele valitsusele!

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
Üldtelefon ja email: 6 274 583 kesknadal@kesknadal.ee

Peatoimetaja kt Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Karilaid: Michali valimine on isolatsiooni valimine

Keskerakonna aseesimees Jaanus Karilaid analüüsis Reformierakonnas lahvanud sisetüli, kus opositsiooni jäänud oravad jagunevad partei järgmise esimehe valikul selgelt kahte – Hanno Pevkuri ja Kristen Michali – leeri.

“Reformierakonna juhi valik on jaanuaris lihtne. Kui tahtakse Valdo Randpere mõtteviisiga haakuda, siis tuleb olla nagu Valdo ise ütles – elajalik ja küüniline, siis vigu pole tehtud, kilekotijuhumeid pole kunagi olnud, Autorollo on puhas kui prillikivi, see Reformierakonna ülbuse kuvand on konkurentide poolt kunstlikult loodud ja poliitilises kultuurites on ainult teised süüdi,” kirjutas Karilaid oma Facebooki seinal. “Kristen Michal tunneb seda mõttemaailma ülihästi, siin talle konkurentsi pole, aga selle valikuga on poliitiline isolatsioon pikaks ajaks ka kinnistumas.”

“Hanno Pevkuriga on PR-meestel kergem ehitada uut kuvandit, Reformierakonna uut algust. Selleks peab aga Hanno Pevkur ise suutma murda parteibürookraatide võimu ja pikalt kokku mänginud poliitilise toiduahela ringkaitset. Pevkur ei saa loota pelgalt ilusatele portreelugudele ja piparkookide kaunistamisele ajakirjanduses. Ka sõprus Jüri Ratasega nüüd ei aita,” leidis Keskerakonna aseesimees. “Edu Reformierakonnale „valgeks“ muutmisel. Siin ei aita Michali kurikuulus valge kampsun, aitaks ehk Kaja Kallas, aga ebaõnnestunud presidendikampaaniaga suutsid „küünikud“ ka tema positsioone poliitikas tublisti halvata. Selline saabki olema nende tulevik, kes loodavad pragmaatilistel kaalutlustel koostööle „küünikutega.“”

Ratase valitsus kiitis heaks 100 päeva tööplaani

Valitsus kiitis 8. detsembril heaks 100 päeva tööplaani, mis tugineb valitsusliidu neljale üldeesmärgile tugeva ja ühtse Eesti edendamiseks. Plaanis on välja toodud valitsuse neli prioriteetset eesmärki, nende poole liikumise ülesanded, nende täitmise eest vastutavad ministrid ja täitmistähtajad. Valitsusliidu neli üldeesmärki on: Eesti rahvaarvu suurendamine; ühiskondliku heaolu ja sidususe suurendamine; Eesti väljaviimine majandusseisakust; riikliku julgeoleku hoidmine ja tugevdamine. Nende nelja prioriteedi alla on tööplaanis koondatud ligi 100 erineva detailsusastmega ülesannet, mida 3. märtsiks 2017 täita soovitakse.

“Meie valitsus on seadnud endale julged sihid, mille ellu-

viimiseks teevad tõsist tööd kõik ministrid. Meie keskne eesmärk on tugev ja ühtne Eesti, kus on ühte hoidev rahvas, vähem ebavõrdsust ja vastandumist, elav ja tark majandus ning riik, mis on paremini kaitstud, kui kunagi varem,” lausub peaminister Jüri Ratas. “Esimese 100 päeva jooksul me mitte ainult ei analüüsi, vaid astume konkreetseid samme valitsuse nelja prioriteedi täitmiseks.”

Kesknädala hinnangul on seoses uue valitsuse ametisse astumisega tekkinud lootus inimkesksema Eesti tekkeks. Värsked kavad ja senisest märksa sotsiaalsemad ideed on need, mida oodati Stenbocki majalt juba aastaid. Õnneks on see nüüd reaalsuseks saamas.

Rahval sai EKRE etlemisest villand

9. detsembril avaldatud erakondade toetusandmed olid karm uudis Riigikogu kahele väikelele erakonnale. Nii Vabarakond kui ka EKRE kaotasid toetusest lausa kolmandiku. ERR-i tellitud Turu-uuringute AS uuringu järgi kukkus EKRE toetus 12%-lt 8%-ni ja Vabarakonna toetus 9%-lt 6%-le.

Kui Vabarakonna langus tulenes Kesknädala hinnangul peamiselt mittemediatsõltumusest ja pildilt sisuliselt ära kadumisest, siis EKRE languse on põhjustanud pikaajased strateegilised valesammud.

Lihtne reegel ütleb seda, et hirmutamistaktikaga on võimalik valijaid lõa otsas hoida lühikest aega. Pikemas perspektiivis „üle teemale suunatud“ populistlikud parteid (juhul, kui nad valitsusse ei saa) kaotavad varem või hiljem valijate usalduse. EKRE-l puudub arusaadav haridus-, sotsiaal- ja majanduspoliitika. Välispoliitika aga on üles ehitatud peamiselt Venemaa-vastasusele. Partei juhtimine on perekond Helmede käes, ja nii näib ka see jäävat.

Vana pillimehena oskab EKRE esimees Mart Helme rahva kenasti „käima tõmmata“. Tänavu üle Eesti aset leidnud enam kui kuu kestnud EKRE poliitike kõnekoosolekusari “Kahetõne rahvaga” tõestas seda ehedalt. Kuid peale eestlaste

käimatõmbamise sisserände-teemaga on isal-pojal Helmedel rahvale pakkuda üsna vähe.

Kõik need „kui on must, näita ust“-väljautlemised ning muud radikaalsed sõnad ja teod peletavad valijad lõpuks eemale. EKRE on liiga hoogsalt demoniseerinud paljusid ühiskonnagruppe, ja mingil hetkel hakkab see inimestele lihtsalt vastu. Sellise kõigele-vastandumise-retoorika kaudu maalib EKRE tonte seinale. Sest mida hirmsamad tunduvad vaenlased, seda radikaalsemad ja jõulisemad on sammud, mida ohule reageerimiseks on võimalik astuda.

Aga eestlane pole kunagi oma loomult olnud äärmuslik. Asukohta ja naabreid arvestades ning alalhoiustinkti järgides on aastasadu pigem hoitud mõõdukamat, tsentristlikku joont; äärmuslikke liikumisi pigem võõristades.

Kõige rohkem on antud juhul kahju Rahvaliidust ja selle rajajatest. Rahvaliit loodi omal ajal tõelise rahvaparteina, mis oli oma ideedega edasiviiv ja meie rahvusele omaseid väärtusi kaitsev. Siis hävitati Rahvaliit justitiivsete ära. Rahvaliidu põhjale üles ehitatud EKRE pole aga eestimaalaste ootusi pikemas perspektiivis õigustanud. Pidevalt vinti üle keerates ja valijate madalatele tunnetele apelleerides on nad paljudele suisa vastumeelseks muutunud.

HIIBUSE NÄDAL

KAS LINTŠIMINE?

Riigikogu aseesimehena seisan selle eest, et iga parlamendifraktsiooni huvid saaksid esindatud

Hea Kesknädala lugeja!

Viimased nädalad on toonud suuri muutusi Eesti poliitika- maastikul. Seoses Keskerakonna esimehe ja endise Riigikogu aseesimehe Jüri Ratase nimetamisega peaministriks toimus parlamendis aseesimeeste erakorraline valimine. Tulenevalt sellest seati 5. detsembril Riigikogu aseesimeeste valimisel üles kaks kandidaati. Koduerakonna, Eesti Keskerakonna fraktsioon seadis üles minu kandidatuuri. Teise kandidaadi esitas opositsioonis olev Reformierakond. Valimistel enim häáli kogunud kandidaadina sai minust Riigikogu esimene aseesimees ning kolleeg Taavi Rõivasest teine aseesimees. Pärast valimistulemuste teatavaks tegemist algasid minu ametivolitused nii parlamendiliikmena kui ka Riigikogu juhatuse liikmena.

Eesti Vabariigi põhiseadus ütleb, et Riigikogu esimees ja kaks aseesimeest korraldavad Riigikogu tööd. Selle lause taga tuleb näha enamasti kui pelgalt korralduslike ülesannete jagamist. Lisaks töökorraldusele parlamendis on juhatusel kohustus täita rahva ootusi, mis lasub meil Riigikogu valimistel saadud mandaadi kaudu. Riigikogu aseesimehena seisan olukorras, kus pean tagama, et kõigi Riigikogu fraktsioonide huvid saaksid esindatud. Istungi juhatajana on mul kohustus tagada kõigile parlamendiliikmetele

võrdsed võimalused Riigikogu tööst osa võtta. Olgu siis selleks läbirääkimistel osalemine fraktsiooni nimel või Riigikogu liikme vastusõnavõtt olukorras, kus tema isikut mõne sõnavõtja kõnes puudutatakse.

Parlamendi juhatuse poliitilist tasakaalustatust rõhutab ka tingimus, et juhatuses võetakse otsuseid vastu vaid konsensussega. Taoline otsuste vastuvõtmise põhimõte on kehtinud alates 1992. aasta Riigikogu kodukorrasest. Sel viisil on välistatud parlamendiamuse ülekaalu kergekäeline maksmapanek. Juhul, kui juhatuse liikmed üksmeelt siiski ei saavuta, antakse otsustamisõigus üle Riigikogu täiskogule.

Juhatuse otsused ei ole kivist. Kui keegi Riigikogu liikmetest leiab, et otsusega rikutakse tema õigusi, on isikul võimalus otsustustada halduskohtus, mõnel juhul lausa Riigikohtus.

Kuigi peale Riigikogu juhatuse parlamendil teisi juhtimisorganeid ei ole, kasutab juhatustõhusalt vanematekogu kokkutsumise võimalust. Tegu on nõupidamisega, kuhu lisaks kolmeliikmelisele juhatusele kaasaatakse fraktsioonide esindajad. Vanematekogus on Riigikogu esimehel ja kahel aseesimehel võimalus saada konkreetse küsimuse lahendamisel täiendavaid ettepanekuid ka fraktsioonidelt. Kui ma parlamendis parasjagu istungi juhataja ülesandeid ei

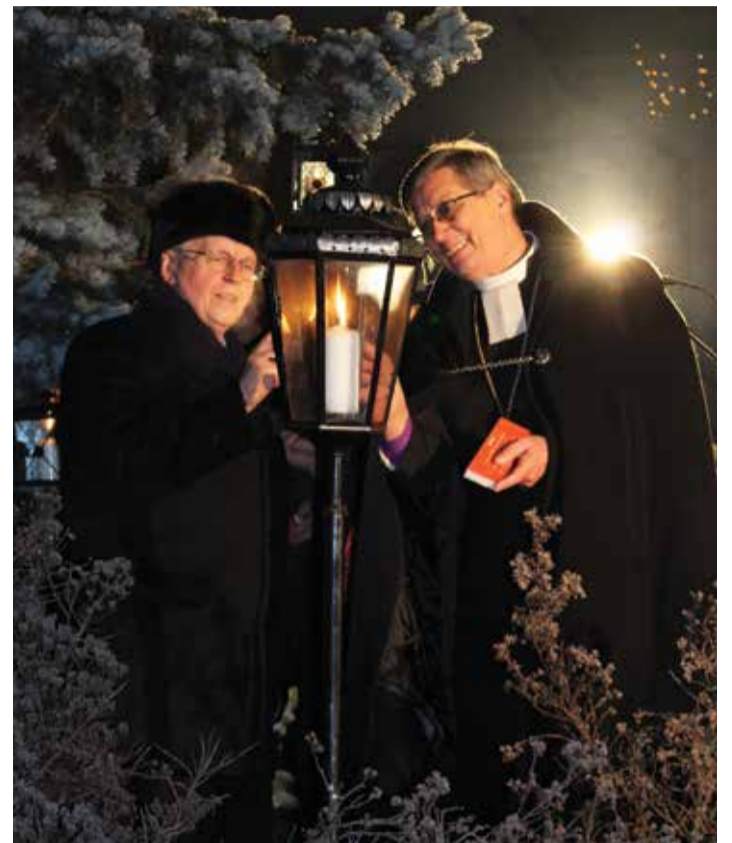
täida, seisan Keskerakonna liikmena erakonna poliitika huvide eest. Nii toetan vast ametisse astunud valitsuse ettepanekut jätta rakendamata sotsiaalmaksumäär 0,5-protsendine langetamine. Mõistatav on ettevõtjate teatav õiguspärane ootus soodsate muudatuste suhtes, kuid siiski leian, et arvestada tuleb ka muutunud olukorraga valitsuskabinetis. Uus valitsus soovib sotsiaalmaksu langetamise asemel hoopis tõsta madalalt ja keskmist palka saavatel inimestel tulumaksuvaba miinimumi 500 eurole. Tulumaksuvaba miinimumi tõus sellisele tasemele jätkaks keskmiselt iga kuu kätte 62 eurot.

Aastas teeks see juba 744 eurot töötasule lisaks. See muudatus mõjutab positiivselt väga suurt ühiskonnagrupi Eestis. Samas tehakse reaalseid samme ka selle suunas, et hüvitada ettevõtjatele sotsiaalmaksumäärade langetuse ärajätmist. Näiteks ei rakendu käibemaksumäärade muudatused hotellidele ja majutusasutustele ega jõustu 2018. aastal diislikütuse aktsiisi tõus. Valitsusel on plaan jätkata ka lasterikaste perede toetuste tõusu. Tulevast aastast tõuseb lasterikka pere toetus 300 euroni. Seega kolme ja enama lapsega pere hakkab 2017. aasta 1. juulist saama riigilt iga kuu toetust 500 eurot kuus. Valitsusliidul on plaan läbi viia ka pensionireform, andes inimestele võimaluse ise otsustada, millal pensionile jääda

ning kuidas oma pensionirahaga ümber käia – kas võtta välja see osaliselt või peatada pensioni maksmine.

Peale istungi juhatamise ja oluliste otsuste vastuvõtmise Keskerakonna juhatuses oli mul au esindada parlamenti ka väljaspool Toompea lossi. Nii külastasin eelmise nädala reedel oma meeskonnaga Anija vallavalitsust. Kohtumisel vallavanema Arvi Karotami ja volikogu esimehe Jaanus Kaleviga arutasime põgusalt nii parlamendis kevadel palju kõneainet pakkunud haldusreformi puudutavat kui ka Anija ja Aegviidu valla ühinemist ning uue moodustuva omavalitsuse tulevikku. Anija vallavolikogul on olnud initsiatiiv Aegviiduga ühinemiseks juba aastast 2012. Kui varem on pooled ühinemisläbirääkimistel jäänud kõneluste tasemele, siis nüüd on jõutud ühinemislepinguni. Läbi on viidud ka rahvaküsitlus, mille tulemusena on otsustatud, et uue omavalitsuse nimeks saab Anija vald.

Pühapäeval osalesin koos Tartu piiskopi Joel Luhametsaga Eestimaa jõulurahu väljakuulutamisel Jõgeval. Külmapealinnas tuletasin kohalikele elanikele ja saabunud külalistele meelde, et kiire elutempo kõrval püüaksime jõuluajal võtta rohkem aega kohtumiseks lähedaste inimestega, kuid ei unustaks mõtlemast ka nendele, kes on meie

JÕUAB PALJU: 11. detsembril osales Enn Eesmaa koos EELK Tartu piiskopi Joel Luhametsaga (paremal) Eestimaa jõulurahu väljakuulutamisel. Külmapealinnas Jõgeval peetud kõnes tõi Eesmaa tervitusi Riigikogust ning rääkis jõulurahust, mida meie rahutu maailm nii väga vajab ja igatseb. Foto erakogust

juurest juba lahkunud. Samasuguseid Jõgeva linnas kogetud jõulurahu elemente püüan tuua ka Riigikogu sügisistungjärgu viimastesse istungitesse, mis seoses eelarvearuteludega on sageli ülemäära keevalised.

Heade soovidega

Enn Eesmaa,
Riigikogu I aseesimees,
Eesti Keskerakonna juhatuse liige

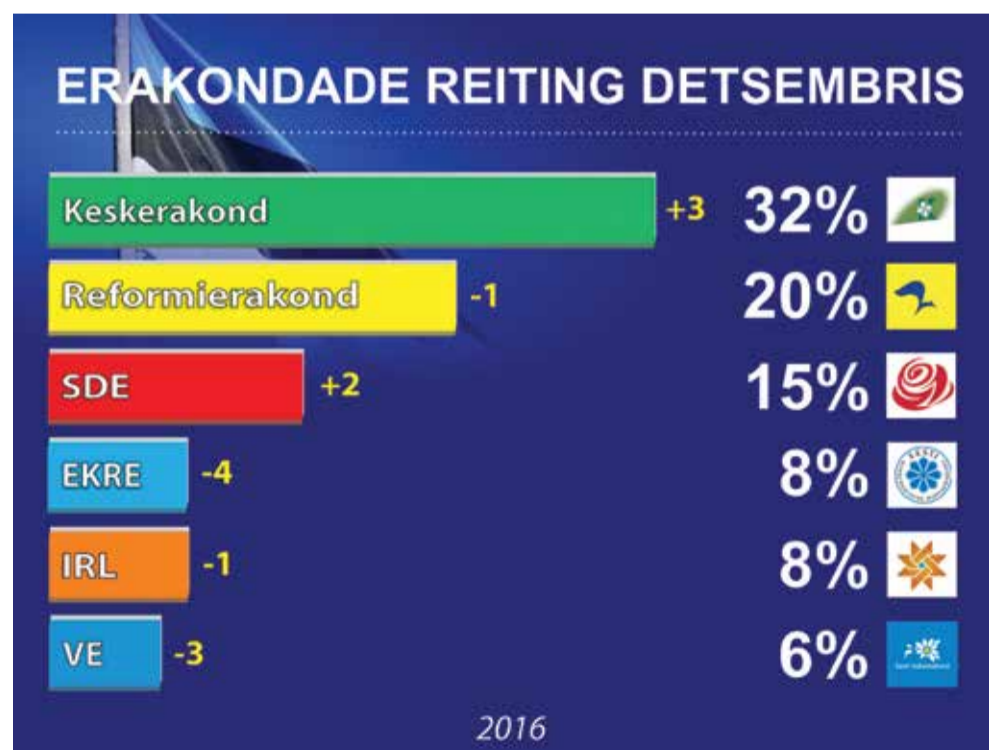
Keskerakonna populaarsus aasta kõrgeim

Möödunud nädalal avalikustati Rahvusringhäälingu tellitud ning Turu-Uuringute AS-i poolt läbi viidud erakondade populaarsusuuringu tulemused. Enne kõike olid need rõõmustavad Keskerakonnale, kes oma edu konkurentide ees veelgi kasvatas. 32-protsendine toetus on peaministripartei jaoks aasta kõrgeim.

Keskerakonna esimees, peaminister Jüri Ratas ütles meediale, et Keskerakonna aasta tugevaim tulemus on loomulikult rõõmustav ning näitab Eesti inimeste heakskiitu uuele valitsuskooalitsioonile. "Loomulikult tunnen Keskerakonna esimehena siirast rõõmu, et oleme uusi toetajaid juurde saanud. Peaministrina tunnen siirast rõõmu, et Eesti inimesed väljendavad oma heakskiitu valitsuskooalitsioonile. Olen kindel, et meie toetuse kasv mängib olulist rolli uue valitsuse senine tegevus, mis on selgelt suunatud tugeva ja ühtse Eesti edendamisele. Oleme seadnud julged sihid, mille saavutamiseks teeme tõsist tööd." Ratas rõhutas, et valitsusliidu neli peamist eesmärki – Eesti rahvaarvu suurendamine; ühiskondliku heaolu ja sidususe suurendamine; Eesti väljaviimine majandusseisakust; riikliku julgeoleku hoidmine ja tugevdamine – lähevad inimestele korda. Populaarsusuuringut ERR-i portaalis kommenteerinud sotsioloog Juhan Kivirähk nentis, et Keskerakond on

uue valitsuse kokkupanijana olnud tähelepanu keskpunktis ning viimaste nädalate skandaalsed juhtumid on samuti selle partei toetajaid koondanud. Samas rõhutas sotsioloog, et ühiskonnas on Keskerakonnale suunatud väga kõrged ootused, mistõttu võib tulevikus raske olla seesugust reitingut hoida. Kivirähki hinnangul võib pidada Reformierakonna toetuse langust nüüd stabiliseerunuks; SDE toetuse kasv tähendab heakskiitu uuele koalitsioonile; IRL-i, EKRE ja Vabaerakonna väike toetus näitab konservatiivse valijaskonna kilustatust.

2016. aastast kokkuvõtteid tehes on kõige enam muretsemiseks põhjust EKRE-l ja Vabaerakonnal. Võrdluseks detsembris mõõdetud toetusele võib tuua mõlema puhul aasta esimese poole, mil populaarsus jäi 12–13% juurde. Uus koalitsioon seevastu saab rõõmustada 55-protsendise kogutoetusega opositsiooni 34 protsendi vastu. *Kn*

Pärnu ja Pärnumaa keskerakondlaste uusaastapidu

Pärnu ja Pärnumaa keskerakondlased kogunevad uusaastapeole 15. jaanuaril kell 14.00 Kentuki Kõrtsis (Tallinna mnt 12, Pärnu). Tantsuks mängib ERGO. Osalustasu 7 eurot saab tasuta piirkonna büroos.

Tule ise ja võta sõber kaasa!

Terane mõte

„Ma loodan, et Keskkriminaalpolitsei hakkab uurima seda, kes lekitas Edgar Savisaare süüdistusega seotud materjalid avalikkusse, sh eraelulised faktid. Kogu selle asja menetlemine astub seitsmepeniikoormasaabastega õigusriigi põhimõtetest eemale. Ja kui õigusemõistmine pole protseduuriliselt aus, läbipaistev ja õiglane, siis ei saa tulemus olla kuidagi usutav.“

Riigikogu liige Oudekki Loone, Facebook

Helmut Hallemaa: uus koalitsioon liigub õ

Kauaaegne Keskerakonna Viljandimaa piirkonna juht Helmut Hallemaa (pildil) asus uue valitsuskoalitsiooni moodustamise järel tööle Riigikogus asendusliikmena. Kesknädal uuris, kuidas on esimesed töönädalad tal parlamendis möödunud.

Helmut, novembrikuusel erakonna kongressil said kuld-märgi, sest oled erakonna asutajaliige. Mis olid toona need põhjused, mis sind Rahvarindest ka Keskerakonna asutamiseni viisid?

See vastab tõele: olin nende 204 mõttekaaslase hulgas, kes 12. oktoobril 1991 panid aluse Eesti Rahva-Keskerakonnale, nüüdsele Keskerakonnale. See oli aeg, kus kõik muutus väga kiiresti – vaja oli kõigi Eesti inimeste elu parandada, panna alus tulevikule. Üks suur põhjus oli regionaalne areng ja regionaalpoliitika, mida toonase peaministri Edgar Savisaare valitsus pidas oluliseks ning mida läbi ettevõtluse arengusse panustamise reaalselt toetas, ka rahaga. See hoiak ja eesmärk – kogu Eesti peab elama! – on jäänud meie lipukirjaks tänini. Kindlasti olid põhjuseks kõigi Eesti inimeste vajaduste arvestamine, nende eest seismine, mitte vaid väljavalitute heaolu. Poliitika on mulle alati huvi pakkunud, olnud põnev ja kõitev. Püüan mitte tõsiselt võtta kuulsat Murphy seadust: „Inimene, kellele meeldivad poliitika ja vorst, ei peaks kunagi teada saama, kuidas neid tehakse.“ Mulle meeldivad mõlemad.

Kuidas oled kõik need aastad Keskerakonna arengut jälginud, kas rahuliku südamega?

Ega ma seda arengut ikka nii väga kõrvalt jälginud ka pole. Olen ikka olnud osaline selles arengus, kogu selle kahekümne viie aasta jooksul, vahel aktiivsemalt, siis jälle vähem panustades. Algusaegadel olin ka mitmes koosseisus erakonna juhatuse liige. Kogu Eesti ning meie oma Keskerakonna hea käekäik ja jätkuv areng on mulle olnud ning on ikka oluline ja südamelähedane. Olen ideede genereerija ja elluviija, hariduselt geograaf. Töötanud olen vabariiklastes, erakonnas, riigiasutustes, ettevõtluses. Oman omavalitsuskogemusi: Viljandi linnavolikogu liikme staatus peatus koos parlamenti tulekuga; selleni olin ka sadikurühma esimees. Aastatel 2005–2013, kaks perioodi, olin täitevviimane Viljandi linnavalitsuse liikmena. Linnavolikogu eelarve- ja arengukomisjoni liikmena jätkan ka nüüd. Volikogus olin aktiivne küsija ja sõnavõtja.

Kas kohalikule poliitikale keskendumine on siiani olnud sinu teadlik valik? See on sul, vaatamata pikale poliitilisele kogemusele, ju

esimene koosseis parlamendis olla.

Vastasin eelmises vastuses juba osaliselt ka sellele küsimusele. Mitmed muud ettevõtmised ning tegevus ja töö teistel radadel ja muudes ametites ei võimaldanud riigi tasemel poliitikasse täiega panustada. Ju muud eelistused suunasidki tegutsema kohalikus poliitikas. Mina isiklikult aga ei näe suurt ja erilist vahet kohaliku poliitika ja riigi poliitika vahel. Muidugi on erinevad mastaabid ja ka astutavate sammude iseloom. Kuid mõlemad poliitikat peavad, sõltumata tinglikust paiknemisest või asukohast, olema suunatud oma rahva, Eesti inimeste elujärje ja inimväärse toimetuleku tagamisele. Olen seisnud sotsiaalsema, turvalisema ja õiglasema Eesti eest. Kavatsen seda teha ka parlamendis. Ja see on ju meie koduerakonna lipukirjaks ja kogu poliitilise tegevuse sisuks. See on üks oluline põhjus, miks olin Keskerakonna loomise juures ja olen jäänud sellesse erakonda tänini.

Küsimise kohe ära: mis seis on sinu doktoritööga, millest Viljandimaa kohalik ajaleht kirjutas? Kas oled selle pooleli jätnud või plaanitsed siiski jätkata?

Läbisin doktorantuuri Tartu Ülikoolis geograafia erialal. Töö teema oli seotud regionaalsete tasakaalustatud säästva arengu hindamise ja prognoosimisega, seda energiakasutuse jätkusuutlikkuse emergentia ja eksergia analüüside põhjal. Doktoritöö jäi mulle nominaalajal ehk doktoritööpingute lõpuks kaitsmata. Põhiline probleem seisnes selles, et nõuded muutusid järjest rangemaks. Lisaks oli mul õpingute keskel pisut tegu tervise, mis ei võimaldanud jätkata kohati magamata öödega töötamist. Paraku on see doktoritööpe üldisem probleem kogu Eestis. Väga väike stipendium sunnib koos õpingutega ka töötama. Ja kui see töökoht ei ole just sama valdkonna teadusasutuses, ongi probleem olemas. Mul on ülimalt hea meel, et meie koalitsioon tõstab doktorantide stipendiume eesmärgiga tagada teadus- ja arendustegevuseks kvaliteetne järelkasv. Eesmärgiks oleme seadnud teadus- ja arendustegevuse rahastamise viimise ühe protsendini siseteaduse kogutoodangust. Doktorikraadi omandamise plaani pole ma maha matnud. Doktoritöö on mul endiselt laual, lihtsalt ma praegu ei ole saanud tegelda sellega väga aktiivselt, ta ei ole laua esimesel nurgal. Kindlaid lubadusi ma siiski ei jaga.

Millised Järva- ja Viljandimaa lahendamata küsimused viid endaga Riigikogusse? Millega loodad parlamendis

tegelda?

Minu peamine soov on Riigikogus panustada just regionaalpoliitikasse, regionaalsesse arengusse. Kindlasti on oluline Tallinna–Tartu maantee Koselt Mäoni neljarealiseks ehitada ning edasi möödasõiduradadega kolmerealiseks muuta. Sellest on kasu ka Järva- ja Viljandimaa arengule. Väga tähtis on kohalike omavalitsuste tugevdamine, nende tulubaasi taastamine. See võimaldab panustada kohalikesse teedesse. Nende tolmuvabaks muutmise on kohaliku elu ja arengu tagamise ja kaasajastamise võtmeküsimus. Ülioluline on panustada kergliiklusteede võrgustiku jätkuvale laiendamisele, uute teede ehitamisele, ka Järva- ja Viljandimaal, Paide ja Viljandi linnas. Viljandis on oluline linna läbivate põhimagistraalide ehitamine ja kesklinna arendamine, kergliiklusteed Männimäe tööstuspiirkonda Reinu teel ja Männimäe elamurajoonis Riia maantee ääres. Siin aga sõltub asi projektide kvaliteedist. Reformi ja IRL-i linnavalitsuse senise töö kvaliteet on jätnud soovida. Üks peamisi Viljandimaa objekte on Viljandi maakonnahagla renoveerimine ja põhjalik uuendamine, sellest suure osa toomine Viljandi kesklinna koos tervisekeskuse ja perearstikeskusega üleuroopalise pilootprojekti toel. Ugala teatri remont saab

järgmisel kevadsuvel valmis. Selle üle on vaid hea meel. Taas on see kuulust teater ka hoone ja töötingimuste mõttes Baltikumi moodsaim. Lõpule tuleb viia Paide Kultuurikeskuse renoveerimistöök, see on tähtis. Paides vajavad ehitamist põhikooli uus hoone ja rajamist riigigümnaasium. Olen Viljandis ja Viljandimaal seisnud tasuta bussisõidu eest. Nüüd liigumegi kogu riigis tasuta ühistranspordi suunas: maakondlikele transpordikeskustele läheb suurem raha, 2018. aastast lisandub senisele dotatsioonile 21 miljonit. Maakonnaliinidel saab teenust pakkuda tasuta, samuti parandada liinivõrku.

Kuidas hindad uue koalitsiooni kavatsusi regionaalpoliitilistes küsimustes? Mida arvad maksureformist? Uue koalitsiooni kavatsused regionaalpoliitilistes küsimustes on liikumine ainuõiges suunas, ja seda ometi kord. Tasuta ühistranspordist ja kohalikest teedest oli just juttu. Omavalitsusi kui inimestele lähimat haldustasandit tugevdatakse. Võidavad kõik omavalitsused üle Eesti: uus valitsus lõpetab kriisiaegsed kärped, annab tagasi tulubaasi, muudab selgeks kohalike omavalitsuste ja riigi vahelise tööjaotuse. Alla tulevad uued ülesanded, ning seda koos rahastusega. Haldusreform täidetaks sisuga. Lõpuks paisab tunneli teises otsas valgus, sellest on tolku ka kohtadel.

Keskerakondlik rahvusvaheline võrgustik

Eesti Keskerakonda on kritiseeritud Venemaa võimuparteiga sõlmitud koostööprotokolli pärast, kuid palju tihedamad sidemed seovad teda tegelikult sõsarparteidega Põhjamaades, mis olid eeskujuks juba erakonna loomisel.

ANDRES LAIAPEA
poliitikastrateeg

Soome, Rootsi ja Norra keskerakonnad kasvavad kõik välja agrarparteidest, mis seisid riigi tasakaalustatud arengu ja detsentraliseerimise eest. Nende kõigi tunnusvärv on roheline ning sümboliks neljaleheline ristikehin. Norra teatavasti Euroopa Liitu ei kuulu, aga kõik teised on sellel tasandil osa ALDE-st.

Koostöö Euroopa Liidus Euroopa Parlamendi ALDE fraktsiooni kuulub lisaks Yana Toomile kolm keskerakondlast Soomest ja üks Rootsist. Strasbourg'is toimuvatel istungitel on soomlane Hannu Takkula koguni Toomi pinginaaber. Paavo Väyrynen, teine Soome keskerakondlane, kuulub nagu Toomgi Europarlamendi delegatsiooni Euroopa Liidu ja Venemaa parlamentaarses koostöökomisjonis. Euroopa Ülemkogu koostumiste eel kogunevad valitsusjuhid oma Euroopa tasandi erakondade kaupa eraldi nõupidamistele, kus

arutatakse läbi ühiseid prioriteete. Kui seni käis ALDE koostumistel Taavi Rõivas, siis nüüd hakkab seal käima Jüri Ratas. ALDE (Allianss Liberaalid ja Demokraadid Euroopa Eest) on Euroopa Ülemkogu koostumistel esindatud seitsme peaministriga, kes tulevad valdavalt paremliberaalsetest erakondadest. Seetõttu tunnevad Soome peaminister Juha Sipilä ja tema Sloveenia kolleeg Miro Cerar tõenäoliselt rõõmu selle üle, et said endale nüüd Eestist sobivama partneri. Muide, Cerari vasaktsentristlik partei kannab nime Kaasaegne Keskerakond.

ALDE erinevad leerid

Kui uus valitsus Eestis ametisse astus, siis teatas ALDE president Hans van Baalen, Hollandi paremliberaal, meie uut peaministrit tervitades, et ootab temaga koostumist mõni nädal tagasi Varssavis toimunud ALDE kongressil, kuid kõnega lasti sel üritusel esineda ikkagi hoopis eelmisel peaministril Taavi Rõivasel. Teine reformierakondlane Urmas Paet kukkus aga nüüd

ALDE asepresidendi valimisel haledalt läbi, saades viie kandidaadi hulgas kõige vähem häält. Paistab, et Reformierakonda tabavad lüüasaamised mitte üksnes kodumaal, vaid ka rahvusvaheliselt. ALDE on seadnud sihiks saada 2019. aasta valimistel Euroopa Parlamenti vähemalt 100 kohta. Praegu on selles fraktsioonis 69 saadikut. Täna domineerivad paremliberaalid, mitte tsentristid, aga valimised võivad muuta jõudude tasakaalu viimaste kasuks. Samas on nii või teisiti tege- mist ühe poliitilise perekonnaga, mille sisemised erimeelsused ja omavaheline võitlus kohtade pärast ei takista alati konstruktiivset koostööd. “Ma olen kindel, et Eesti uus valitsus saab olema ALDE-sse kuuluva Keskerakonna esimehe Jüri Ratase juhtimisel Eestis ühendav jõud, mis teeb riigi tugevamaks sellega, et edendab meie ühiseid liberaalseid väärtusi, ning saab olema Euroopa Liidu ja NATO aktiivne liige,” rõhutas ALDE president Hans van Baalen meie uue valitsuse

ametisseastumise puhul.

Lähedane partner Soome

“Soomlased näitasid parlamendivalimistel selgelt, et senine valitsus ei ole oma tööga hakkama saanud, ja poliitika suund peab muutuma – see muudatus otsustati väga veenvalt. Võib öelda, et soomlased tegid ära selle, mis eestlastel jäi Riigikogu valimistel tegemata,” ütles Enn Eesmaa eelmise aasta aprillis, kui õnnitles Soome Keskerakonda parlamendivalimiste võitmisega. Kui varem pidi vana Soomesõber Eesmaa tegema Eesti välispoliitika juhtidele korduvalt etteheiteid soomlastega kraaklemise pärast, siis nüüd on Eesti saanud uue presidendi ja uue valitsuse, mille kõigil osapooltel on Soomes lähedased sõsarparteid. Reformierakonnal see teatavasti puudub.

Toimunud muutus loob head eeldused selleks, et hõimurahvaste läbisaamine paraneks. Soome Keskerakond, mis sai tänavu juba 110-aastaseks, võitis valimised Juha Sipilä juhtimisel, kogudes 21,1% häältest. Sipilä moodustas seejärel parempoolse kallakuga koalitsiooni, kuhu kuuluvad veel Koonderakond ja Põlissoomlased. Valimistel neljandaks langenud sotsiaaldemokraadid jäid opositsiooni,

HEA KONTAKT: Soome Keskerakonna esimees ja peaminister Juha Sipilä (vasakul) tunneb tõenäoliselt rõõmu selle üle, et sai endale nüüd Eestist sobivama partneri Keskerakonna ja Jüri Ratase näol. Foto Stenbocki maja Facebooki lehel.

aga võistlevad nüüd küsitluste kohaselt Keskerakonnaga riigi populaarseima erakonna tiitli pärast. Keskerakond ja konservatiivne Koonderakond on küll säilita-

nud rahva hulgas oma valimiste- aegse toetuse, kuid varem ainult opositsiooni kuulunud populistlikud Põlissoomlased ei ole seda valitsusvastutust kandes teha suutnud.

õiges suunas

Tasuta koolilõuna toetus omavalitsustele kasvab euron. Tõuseb õpetajate palk, 2019. aastaks on see 120% riigi keskmisest palgast. Omavalitsusi motiveeritakse lasteaiaõpetajate palkade tõstmisel kooliõpetajate palga alammäärani. Taastatakse vahendid koolide tugispetsialistide palkadeks. Maksumuudatuste pakett mõjutab igapäev elu. Tulumaksureform soodustab madalalpalgaliste ja kuni keskmist palka

teenivate ehk tervelt 86% töötavate inimeste paremat toimetulekut. Maksuvaba tulu tõuseb 500 euron; see toob kaasa netopalka arvestatava tõusu, sest inimestele jääb rohkem raha kätte. Sisus liigume astmelise tulumaksu juurde. Ka pensionärid ei pea oma kõrgemalt pensionilt enam tulumaksu tasuma. See on ju normaalne, sest eelnev maksustamine Reformierakonna juhtimisel oligi absurdne.

Sinu kui asutajaliikme käest on kohane küsida: mida arvad Keskerakonna hetke seisust? Kas näed erakonna pigem lõhet või ühtsust?

Eks see küsimus tulene äsjasest kongressist. Meie erakond on oma enam kui 15 500 liikmega Eesti suurim ja ka Eesti vanim. On loomulik, et siin on erinevaid mõtteid, nägemusi, seisukohti. Arutatakse ja debateeritakse, ka vaieldakse. Vahel lähevad need arutelud tõesti tõsisemaks, kujundlikult valjemaks. Loomulik on ka poliitiline võitlus, sest mis erakond see muidu oleks. Olen veendunud ja lootan küll, et mingit suurt lõhet erakonnas pole ja lõhenemist ei tule. Jüri Ratase tõus partei uueks esimeheks ei tekita organisatsioonis lõhet. Täna on ikka pigem vastupidi: me ju tõusime valitsusse, ning veel selle juhterakonnana. Nüüd on vaja üheskoos pingutada Eesti ja tema inimeste heaks. Mulle sümpatiseerib erakonna vastse esimehe ja peaministri korduvalt rõhutatud seisukoht: Keskerakonnas pole üleliigseid inimesi ning igapäev panus ja panustamine on tähtis ja oluline. Keskerakonna suurt organisatsiooni pole võimalik ühe inimese käe läbi juhtida, „ohjata“. Tähtis on meeskonnatöö. Piirkondadel on arengute suunamises väga suur roll, ja mina pean seda Keskerakonna tugevuseks. Panustada tuleb piirkondade, osakondade, kogude tugevdamisse. See loob

erakonna tugevuse, ongi meie peamine väärtus. Ka mina seisan selle eest. Meie noortekogu on arvukas, peame siin olema peale Tallinna aktiivsemaid kogu Eestis. Täna on vaieldamatult muidugi kõige tähtsam kohalike omavalitsuste volikogude valimisteks valmistumine. Need on juba vähem kui aasta pärast, tuleva aasta 15. oktoobril, piltlikult öeldes – homme. Valimisnimekirjade tegemine on alati keeruline protsess. Siin tuleb maha istuda ja leida lahendused.

Lõpetuseks: millist raamatut viimati lugesid?

Praegu on korraga lugemisel kolm raamatut, seejuures täiesti erinevatest ooperitest: Ahto Kaasiku „Põlised pühapaigad“, ka rohkem selline teatmeteos; „Igor Mangi elu ja astrooloogilised tarkused“; Michael D’Antonio kirjutatud raamat USA 45. presidentist „Tõde Trumpist“. Donald Trump on juba raputanud maailma suurriigi USA poliitilist süsteemi ja ühiskonda. Tegelikult on sel mõju kogu maailmas. Trumpi võit oli kindel, hoolimata meedia turmtulest, prognoosidest, poliituringutest, populaarsusküsitlustest. Tahaks tõesti hoopis rohkem teada, mis mees ta selline ikkagi on. Ja muidugi mitte ainult ühe raamatu põhjal.

Küsis Taavi Pukk

Soome sisu

Eestile eriti olulises välis- ja julgeolekupoliitikas on Soome Keskerakonna esmaseks prioriteediks „stabiilsuse hoidmine Põhjalas ja Läänemere piirkonnas“. Nii ütles selle erakonna valimisprogramm. „Väikeriigi julgeoleku tagab võimekus mõista muutusi maailmas, koos arukusega määrata selles oma koht,“ kirjutas Sipilä enne valimisi ajalehes *Kaleva* avaldatud programmilises artiklis.

Soome Keskerakond toetab süvendatud kaitsekoostööd Rootsiga ja NATO rahupartnerluse arendamist, kuid sõjaline liitudevälisus on Sipilä sõnul „mitte üksnes Soome huvides, vaid ka oluline osa stabiilsuse hoidmisel Põhjalas“. Samas jäetakse ikkagi lahti ka võimalus taotleda NATO liikmelisust, kui valitsus ja soomlased rahvahääletuse kaudu kunagi sellise otsuse langetavad.

Eestis on sellist lähenemist kritiseeritud, eriti tegi seda meie eelmine president Toomas Hendrik Ilves, aga Soome Keskerakonna häälekandja *Suomenmaa* toimetaja Anja Manninen märkis seda kommenteerides, et välispoliitika on Soome tugevus. „Rahututest aegadest hoolimata ei saa Soome välispoliitilised otsused tugineda teiste riikide

poolt antavatele mudelitele,“ kirjutas Manninen. „Soome langetab oma otsused vastavalt sellele, mis on Soome huvides. Soome otsused tuginevad rahvuslikule enesehinnangule. See enesehinnang on ehitatud üles saja aastaga, seega võime meie riigina juba lõpetada maailmalt küsimise, mida meist arvatakse. Enesehinnang tuleneb ainult meist endast. See ei sõltu teiste komplimentidest ja kiitusest.“

Rootsis kaldutakse paremale

Rootsi Keskerakond ei mängi sealsel poliitilisel maastikul tänapäeval enam nii suurt rolli nagu veel 1970-ndatel, kui see oli üks suurimatest erakondadest. Praegu kuulub see partei opositsiooni, viimastel parlamendivalimistel saadi 6,1% häältest.

Rootsi poliitika omapäraks on erakondade blokeerumine. Keskerakond üritas sellest algses hoiduda, jääda tsentrisse, tehes edukalt koostööd ka sotsiaaldemokraatidega, aga praegu on see osa nn. kodanlikust blokkist, mida juhivad moderaadid. 2014. aasta sügisel toimunud valimistega tulid Rootsis võimule sotsiaaldemokraadid, kes koos rohelistega moodustasid vähemusvalitsuse. Sotside juht Stefan Löfven üri-

tas kaasata koostööle ka Keskerakonda, aga see jäi siiski truuks liidule moderaatidega ja üritab 2018. aastal koos nendega võimule naasta. Praegu näitavad küsitlused, et see võib ka õnnestuda. Täna toetaks Keskerakonda 8,1% valijatest.

Rootsi mudel, mille puhul osa erakondi on välistanud koostöö teistega, ei ole kindlasti hea eeskuju, sest see on viinud valitsuseni, mille moodustanud erakonnad said valimistel vaid 37,9% häältest. Selles mõttes on leitud Eestis parem lahendus.

Norras ollakse vasakleeris

Norra Keskerakond on sidunud ennast seevastu hoopis vasakpoolse blokiga, mis 2013. aastal võimult tõugati. Keskerakond sai siis oma ajaloo halvima tulemuse – 5,5% häältest. Praegu näitavad küsitlused, et see blokk võib järgmisel aastal taas võimule tulla. Keskerakonda kaevab toetada 6–8% valijatest. Seega võib juhtuda, et 2019. aasta Riigikogu valimisteks on keskerakondlased valitsuses ka Rootsis ja Norras, aga mõlemas riigis väiksema partnerina, ühes parempoolses ja teises vasakpoolses koalitsioonis. Tsentristide jaoks on kindlasti mõistlikum selline mudel, mille

puhul nemad ise täidavad ühendavat rolli, nagu nüüd Eestis, kus mängitakse tasakaalustavat jõudu sotsiaaldemokraatide ja konservatiivide vahel. See ongi tsentristide loomulik asukoht poliitilisel skaalal.

Kolleegid tunnustavad

Soome ja Rootsi keskerakondlastega seob Eesti tsentriste institutsionaalselt ka töö Euroopa Nõukogu Parlamentaarses Assamblees, kus ALDE fraktsiooni kuulub kolm soomlast ja üks rootslane. Eesti Keskerakonda esindas seal seni Mailis Reps, kes oli ühtlasi fraktsiooni peasekretär. Nüüd tuleb määrata riigikogulaste hulgast uus inimene.

Kui Reps sai hiljuti haridus- ja teadusministriks, siis teatas ENPA ALDE fraktsioon teda õnnitledes, et „tänapäeva pikaajalise pühendumise eest liberaalsetele väärtustele Euroopa Nõukogu Parlamentaarses Assamblees“.

See oli tunnustus tehtud töö eest. Eesti Keskerakonna koostööprotokoll erakonnaga Ühtne Venemaa kannab ka Repsi allkirja, aga ei ole kuulda olnud, et nimetatud partei teda ministriks saamiseks puhul õnnitlenud oleks. Nähtavasti ei olda sealtpoolt senise koostööga kuigi rahul.

Haldusreform Võrumaa mehe pilgu läbi

Reformierakonna pikaajase valitsemise tagajärjel on toimunud Eestis suur nii inimeste kui ka piirkondade kihistumine. Ja selle tõttu on paratamatu, et eksisteerib kaks Eestit.

TOOMAS PAUR
Riigikogu liige

Just sellisest nähtusest, kus üks Eesti paikneb pealinnas ja ülejäänud osa Eestit kusagil ääremaal, tulenebki minu missioon Riigikogus. Tahan saavutada olukorra, kus Võrumaal, nagu ka ülejäänud Eestis, areng ei seisaks, et ka maapiirkondades oleks majanduslikku elujõudu ja intellektuaalsust. Tahan saavutada olukorra, kus ääremaadelt mitte ei põgenetaks, vaid sinna hoopis tahtaks minna – ilusa ja tervisliku elukeskkonna pärast. Tahan seista nüüdisaegse Eesti eest, kus iga kilomeeter Tallinna kesklinnast eemaldumist ei tähendaks töövõimaluste halvenemist ja palga alanemist.

Ma soovin kogu oma energia ja teadmised rakendada selle hüvanguks, et Eestis hakkaks lõpuks toimima regionaalpoliitika selle kõige paremas tähenduses. Paljud tublid poliitikud on selles valdkonnas vaeva näinud, kuid vaatamata ühistele jõupingutustele on ääremaad probleemide töökohtade vähesusega, töötasude ebapiisava tasemega, ettevõtete väikese huvitatusega ja üldise majandusaktiivsuse soikumisega. Sellest omakorda tuleneb, et hääbub sotsiaalne ja füüsiline infrastruktuur ning inimesed on sunnitud oma püsivast elupiirkonnast lahkuma.

Poliitikutele mõistetavas keeles tähendaks ülaltoodu seda, et üheks oma oluliseks prioriteediks parlamenditöös seaksin haldusreformi küsimustega tegelemise. See teema on üleval olnud täpselt senikaua, kui nüüdisaegses iseseisvas Eestis üldse poliitikat on tehtud, ja ikkagi pole kõiki rahuldava tulemuseni jõutud. Reform peab joone alla saama, ja seda viisil, et siit enam mingit arengupidurit Eestile poleks, ei üldise arengu ega ka regionaalpoliitiliste probleemide lahendamise mõttes.

Tänane halduskorraldus ei tööta, vaja on muutusi, ja seda olulisel määral.

Haldusreform on ühelt poolt nagu mõttetu teema, sest vaesust liites ju rikkus ei tekita, kuid segadust ja probleeme võib sisseharjunud struktuuri muutus kaasa tuua küllaga. Teisalt kujundab halduskorraldus ikkagi reaalselt elu – kas siis soodustab arengut või takistab seda. Tänapäevane halduskorraldus on viinud suuremate linnade välised alad üha kiirenevale allakäigule ja halastust ei ole loota ka väiksematele linnadele. Järelikult, tänane halduskorraldus ei tööta, vaja on muutusi, ja seda olulisel määral. Peame suutma oma mugavustsoonist välja astuda enne, kui on liiga hilja ja enam polegi mõtet mingit reformi ellu viia. Mida sa väljasurenud maapiirkonda ikka reformid...

Olen Võru linnavolikogu esimehena väga praktiliselt ja reaalselt tunnetanud, et kohalikud omavalitsused peavad leidma võimaluse liituda. Igapäev omaette võib ju uhke ja sõltumatu tunne olla, kuid läbi ajaloo on ikka ja jälle tõestamist leidnud asjaolu, et ühistöös peitub jõud. Kui nüüd näitega pisut teise äärmusse minna: ei saa ju iga küla omada vallamaja, korraldada iseenda ühistransporti, harida omi lapsi, korraldada ise politseiteenust, ehitada ise oma teid jne. Mõningaid asju on mõistlik teha üheskoos ja mõned funktsioonid on arukas üldse riigi kanda jätta.

Mingi koha pealt jookseb paratamatult mõistlik elanikearvu piir, alla mille ei ole võimalik normaalsel tasemel ja ka majanduslikku mõistlikust arvesse võttes piirkonna elu korraldada. Täna on meil ikkagi liiga palju liiga väikseid omavalitsusi, ja see on ka üheks põhjuseks, miks maal elu kiratseb.

Ühesõnaga, tegemist on väga keeruka ja väga vastutusrikka teemaga, et maapiirkonnad saaksid areneda ja et inimestele liitumise läbi liiga ei tehtaks. Poliitikuna tahan ma Riigikogus näidata, et hea haldusreform annab maale taas elujõu ja et Eestimaa ei kasva väljaspool suuremate linnade piire lihtsalt võssa. Ja praktikuna ei soovi ma Riigikogus mitte seda ainult näidata, vaid ka rakendada oma jõud oluliste asjade reaalsesse tegemisse. Mul on väga hea meel, et lõpuks on Eestimaal saabunud aeg, kus keskerakondlik poliitika saab ka valitsuse tasandil ellu viidud. Lõpuks on Eestis tekkinud ajalooline poliitiline võimalus selleks, et meie riigis pääsevad mõjule inimkesksed majandus-sotsiaalsed lahendused ja meie kõigi elu muutub selletõttu paremaks. Omaltp poolt proovin parlamendis olla igal võimalikul viisil Keskerakonna poliitilise suuna üks elluviijatest ja partei algatuste toetaja.

TALLINNA TV
19. – 25. detsember 2016

ESMASPÄEV, 19.12.

07:30 Info TV
08:00 Nädal +*
09:00 Ühistegevuse pooltund*
09:30 Kultuurimeeter*
10:00 Majad ajas*
10:30 Nädal +*
11:30 Rahvalöots 2016*
12:00 Pillimeeste klubi*
13:00 ReklaamiTV
16:50 Kodulooline dokumentaalfilm. Võhma sajand (2012)*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 282/322
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:02 Kodupaik
19:30 Terve tervis
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +*
21:00 Täna maailmas
21:20 Naised, kes ei nuta
22:00 TÄNA. Uudised
22:10 Maailma kiireim Indiaan (Uus-Meremaa, USA, Šveits, Jaapan, 2005)
00:10 TÄNA. Uudised*
00:40 TÄNA +*
01:10 Täna maailmas*
01:25 ReklaamiTV

TEISIPÄEV, 20.12.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 282/322*
09:50 Terve tervis*
10:20 TÄNA. Uudised*
10:30 Kodupaik*
11:00 Naised, kes ei nuta*
11:40 Maailma kiireim Indiaan (Uus-Meremaa, USA, Šveits, Jaapan, 2005)*
13:40 ReklaamiTV
16:20 Kodupaik*
16:50 Naised, kes ei nuta*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 283/322
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:02 Kultuurinädal pealinna Keskkonnapäeval*
19:30 TÄNA. Uudised
20:00 TÄNA +*
20:30 Täna maailmas
21:20 Vaba mõtte klubi
22:20 TÄNA. Uudised
22:30 Itaalia miniseriaal. Kuningajaht - narkorühm 6/6
00:15 TÄNA. Uudised*
00:45 TÄNA +*
01:15 Täna maailmas*
01:30 Kultuurinädal pealinna*
02:00 ReklaamiTV

KOLMAPÄEV, 21.12.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 283/322*
09:50 Keskkonnapäeval*
10:20 TÄNA. Uudised*
10:30 Kultuurinädal pealinna*
11:00 Vaba mõtte klubi*
12:00 Rändur. Rännak busside ajalukku*
12:30 ReklaamiTV
16:30 Vaba mõtte klubi*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 284/322
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:02 Tallinna TVs tulekul
19:10 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +*
21:00 Täna maailmas
21:20 Aitäh elule!
22:05 Dokumentaalfilm. Reisid põhjalas (2010 - 2012)
22:55 TÄNA. Uudised
23:05 Meedia keskpunkt*
23:55 TÄNA. Uudised*
00:25 TÄNA +*
00:55 Täna maailmas*
01:10 ReklaamiTV

NELJAPÄEV, 22.12.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 284/322*
09:50 Aitäh elule!
10:35 TÄNA. Uudised*
10:45 Meedia keskpunkt*
11:35 Dokumentaalfilm. Reisid põhjalas (2010 - 2012)*
12:25 Pillimeeste klubi*
13:25 ReklaamiTV
16:40 Meedia keskpunkt*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 285/322
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:02 Rändur. Kuninglik Stockholm
19:30 HeadRead 2016. Luuletajad Heli Laaksonen ja D.J. Dema
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +

21:00 Täna maailmas
21:20 Teie arvamus, palun!
22:05 Tervisevõti.
Dr Viktor Vassiljev
22:40 TÄNA. Uudised
22:50 Vaba mõtte klubi*
23:50 TÄNA. Uudised*
00:20 TÄNA +*
00:50 Täna maailmas*
01:05 ReklaamiTV

REEDE, 23.12.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 285/322*
09:50 Tervisevõti.
Dr Viktor Vassiljev*
10:25 TÄNA. Uudised*
10:35 Teie arvamus, palun!*
11:20 Majad ajas*
11:50 HeadRead 2016. Luuletajad Heli Laaksonen ja D.J. Dema*
12:20 Rändur. Kuninglik Stockholm*
12:50 ReklaamiTV
16:15 Teie arvamus, palun!*
17:00 Minu Lasnamäe 4/5
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Veresidemed 286/322
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:02 Vintskapist soklini
19:30 Kultuurimeeter
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 TÄNA +*
21:00 Täna maailmas
21:20 Barokijastu tundmatud suurkujud
22:05 TÄNA. Uudised
22:15 Rahu, armastus ja arusaamatus (USA, 2011)
23:45 TÄNA. Uudised*
00:15 TÄNA +*
00:45 Täna maailmas*
01:00 ReklaamiTV

LAUPÄEV, 24.12.

07:30 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TÄNA +*
09:00 Draamaseriaal. Veresidemed 286/322*
09:50 Terve tervis*
10:20 TÄNA. Uudised*
10:30 Kultuurimeeter*
11:00 Stiilistuudio
11:30 Kodupaik*
11:55 OTSE: Jõulurahu väljakulutamine Tallinnas
12:10 Rändur. Kuninglik Stockholm*
12:40 HeadRead 2016. Luuletajad Heli Laaksonen ja D.J. Dema*
13:10 Rahu, armastus ja arusaamatus*
14:45 Vintskapist soklini*
15:15 Teie arvamus, palun!*
16:00 Rahvalöots 2015 esitab 1/3
16:30 Rahvalöots 2015 esitab 2/3
17:00 OTSE: Jõuluõhtu jumalateenistus Tallinna Toomkirikus
18:15 TeTeVeke: Multifilm. Walteri ja Tandoori jõulud
19:35 Rahvalöots külas 2016
20:05 Jõulud Hollywoodis (USA, 2014)
21:30 OMG TV
22:15 Jõuluturnee 2016. Lenna Kuurmaa ja Vennaskond
23:45 Kultuurimeeter*
00:15 OMG TV*
01:00 ReklaamiTV

PÜHAPÄEV, 25.12.

07:30 Info TV
08:00 Multifilm. Walteri ja Tandoori jõulud*
09:20 Tervisevõti.
Dr Viktor Vassiljev*
09:55 Stiilistuudio*
10:25 Rahvalöots külas 2016*
10:55 Naised, kes ei nuta*
11:40 Jõulud Hollywoodis*
13:05 Jõuluturnee 2016. Lenna Kuurmaa ja Vennaskond*
14:35 Vaba mõtte klubi*
15:35 Terve tervis*
16:05 Kultuurimeeter*
16:35 Vintskapist soklini*
17:05 Rahvalöots 2015 esitab 3/3
17:35 TeTeVeke lastele
18:05 OMG TV*
18:50 Stiilistuudio*
19:20 Eesti Võimlemine 140 1/2 Ma tahan olla õõ su akna taga. Ivo Linna ja Nele-Liis Vaiksoo
21:00 Soe pisar kui langeb. Dave Benton ja Ursel Oja laululapsed
22:10 Kuidas varastada naist (Leedu, 2013)
23:40 Pillimeeste klubi
00:40 Rändur. Kuninglik Stockholm*
01:10 ReklaamiTV

Eesti majanduse jätkuvate murede üks võimalik lahendus

Väliseestlaste seas on Olev Träss populaarne kui eestlust ja eesti keelt propageeriva ja õpetava Toronto Muskoka Metsaülikooli üks asutajaid. Ta on avaldanud üle 90 teadusliku töö, omab USA ja Kanada patente, on paljude teadusühingute, sh Ameerika Keemiaseltsi, Ameerika Keemiainseneride Seltsi, Kanada Keemiainseneride Ühingu jpt tegevliige.

Olev Träss sündis 9. oktoobril 1931 Tartus. Lõpetas 1955. a Princetoni Ülikooli kõrgema astme keemiainsenerina ja sai 1958. a Massachusettsi Tehnoloogiainstituudis tehnikadoktori kraadi. Töötanud Toronto Ülikoolis: 1958–1962 abiprofessor, 1962–1968 aseprofessor, 1968. aastast professor. Nüüd Toronto Ülikooli keemiatehnika ja rakenduskeemia emeritprofessor. Ta on olnud Nancy Ülikooli ja Zürichi Tehnikaülikooli külalisprofessor. TTÜ audoktor 1993 aastast.

Olev Träss saatis Kesknädalale lühikokkuvõtte oma artiklite seeriast, mis on ilmunud Toronto nädalalehes "Eesti Elu". Avaldame mõned tema majanduslased mõtted:

Meie rahva tulevik on tõsiselt ohus nii madala iibe kui ka väljarände tõttu. Niikaua kui Eestis on „Soome hinnad ja Ukraina palgad“ ei saa olukord paraneda. Palgavahe arenenud lääneriikidega on umbes kolmekordne. President Ilvese algatus „Talendid koju“ andis kurvast kasina tulemuse. Mõte oli hea, aga Eestil peab olema pakku- da viisaka palgaga töökohti. Palkade jätkuvaks tõusmiseks läheb vaja majanduse kiiremat kasvu. Hiljutised tulemused on aga olnud üllatavalt kehvad, tublisti allpool Eesti Panga projektsioone.

Üks võimalik lahendus on laenamise praegusi ülihäid tingimusi silmas pidades. Senine range kokkuhoiupoliitika vaikselt hävitab meie rahvast. Muudame raha liikumise suunda! Ja kasutame seda raha taibukalt; kindlasti mitte bürokraatia kasvatamiseks.

Minu ettepanekud on järgmised:
* Ärme kasuta seda raha bürokraatia kasvatamiseks. Riigieelarve on juba väga suur osa SKP-st. Vajalik on hoopis riigiparaadi töö efektiivsemaks tegemine.

* Tulumaksuvaba sissetuleku piiri tõstmine minimaalse elustasemeni, vähemalt 400 euroni kuus. Rõõm on kuulda, et uus valitsus on seda veelgi kõrgemale tõstmas. Sellega peaks kaasnema ka muu majanduse, sh pankade ja ettevõtete miksustamine mingil määral.

* Tulumaksueelis ka esimese lapse pealt. Senine eelis algab kuuldavasti alles teise lapse pealt. Emapalk on tohutult suur abi, aga esimese lapse eest hoolitsemine on eriti kallis. Noortel on sissetulek üldiselt madal ja kohustused suured. Võib uskuda, et kogu lisaraha, mis neil kätte jääb, läheb kiiresti ringluse. Sinna lisatud toetus on ka Eesti iibe suhtes kõige tähtsam.

* Töökohtade loomine. Ka neile, kelle kvalifikatsioon on tagasihoidlik.
* Teaduse arendamine. Teaduspõhise ja säästliku majanduse jaoks on see valdkond ülioluline nii tiptasemel töökohtade loomiseks kui ka uute leiutuste ja saavutuste edendamiseks. Meie tippülikoolide juures on väljajäetud ja hästivarustatud hooneid ja instituute, kuid palgafondid on lihtsalt liiga väikesed, et süsteemi edukalt käigus hoida. Siia lisaraha paigutamine annab mitmekordseid tulemusi; küll alles veidi pikemas perspektiivis,

ent olulistes valdkondades.

* Teaduse rakendamine. Saavutuste rakendamise toeks leiame teadus- ja tehnoloogiaparkide ülikoolide juures. Samuti aitab kaasa Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus (EAS), mille laia tegevusvälja üks tähtis osa on edendada otsetoetuste kaudu tööstuse ja ülikoolide kontakte „heade toodete“ ja teenuste loomiseks ettevõtjate ja teadlaste koostöös. Siia kuulub ka otsene ettevõtlike toetamine.

Eesti Panga hinnangul on optimaalne majanduskasv 3–4% aastas. Kiiremat kasvu pidurdab tööjõupuudus. SKP ühe protsendi juurde langemise taga on oluliselt ekspordi ja transiitkaubanduse vähenemine. Teine põhjus, mis on meie kontrolli all, on siseturu nõudlus, mis samuti on langenud. Lihtsalt öeldes, meil on vaja rahva ostujõudu tõsta. Siis on ostjaid ja majandus kasvab.

Jätkame teemal „Palgad, töötasu ja sellele vastavad tööjõukulud“. Eelmisel aastal palgatõus statistika aastaraamatu järgi (tegelikult 2014–2015) oli 6,0%; avalikus sektoris 6,7% ja erasektoris 5,7%. Sellesarnane palgatõus on jätkunud ka sel aastal. Tootlikkus on samas aga praktiliselt muutusetu. Tööjõu tootlikkuse tõstmise tavaliseks viisiks on lisainvesteeringute tegemine paremate masinate ja automatiseerimise jaoks. Seda on Eestis paraku vähe juhtunud, sest investeeringute tase on olnud madal. Teine viis seda teha on protsesside lihtsustamine või uute, odavamate või kasulikumate produktide ja protsesside leiutamine ning tööstuses rakendamine. Seda võiks Eestis eriti oodata rõhutatult teaduspõhise majandusliku arengu puhul. Senine edu on olnud üpris tagasihoidlik, kuid ootame paremat. Ülaltoodu tähendab, et tootlikkuse tõus ei saa praegu kuidagi õigustada suuremat palgatõusu. Vaatame mujale.

Eestis on palgade osatähtsus SKP-s üsna täpselt 40%, kuid arenenud lääneriikides pigem 50–70%. See vahe jätab palgatõusudeks tublisti ruumi. Vaatleme näiteks Taanit, mis on riik, kus nii põllumajandus kui ka tehnoloogia on kõrgel tasemel ja hästi arenenud. Võrdlusest näeme, veidi ümarad arvudes, et Taani tööta- ja keskmine palk on eestlase omast viis (5) korda kõrgem. Tööjõukulu, s.t palk ja sotsiaalmaksud, on Eesti omast neli (4) korda kõrgem ja SKP on Eesti omast kolm (3) korda kõrgem. Kui vaatleme SKP-d hoopis ostujõu võrdluses, on see 1,6 korda kõrgem. Elu rikkas Taanis on kallis!

VAATAB KAUGEMALT: Toronto nädalalehes "Eesti Elu" on väliseestlane Olev Träss avaldanud artiklite seeria sellest, kuidas Eesti elu ja majandust parandada. Meie rahva tulevik on professori sõnul tõsiselt ohus nii madala iibe kui ka väljarände tõttu. Niikaua kui Eestis on „Soome hinnad ja Ukraina palgad“ ei saa olukord paraneda. Foto www.eesti.ca

Mida sellest võrdlusest õppida? Kiire hinnang näitab, et nende arvude puhul on palgade osatähtsus Taani SKP-s 2/3 või 67%, otsearvestuses 70%. Näeme ka, et taanlaste ostujõud brutopalgal alusel, enne riigimaksusid, on Eesti elaniku omast 2,7 korda kõrgem. Taani kõrgemad maksud toovad selle kuskile kaheksa korda suureks. Puhaskasum iga tööjõule kulutatud euro eest oli Eestis aastatel 2013 ja 2014, resp. 64 ja 53 Eurosent. Küllaltki suur langus aasta jooksul tulenes nii kehvast konjunktuurist kui ka jätkuvast palgatõusust. Taani puhul on see 27 senti; pool või veelgi vähem vastavast Eesti tulemustest.

Investeeringud kapitali kasum on Eestis niisuguse tublisti kõrgem kui Taanis. Seda suurel määral Eesti madalate palgade tõttu. Siin on palju ruumi palgade tõstmiseks kapitali kasumi arvelt. Palgasurve on ilmselt püsinud. See on hea, sest Eesti majandust ei tohi jätkuvalt üles ehitada madala palga eeliste. Üks Eesti majandusmuredest on tööjõupuudus, mis takistab majanduskasvu. Ette on pandud hulgaline välimaalts oskustööliste sissetoomine... Küllap kõrgemate palgadega, et nad vaid tuleksid. Kui saame selliseid palkasid maksta ning ekspordite otsimise ja leidmisega tõsiselt vaeva näeme, aitab see edendada ka programmi „Talendid koju“. Siin on oluline koht kõikide väliseesti talentide rakendamiseks lootuses, et paljud oleks valmis kodumaale tagasi pöörduma.

Veel mõningad mõtted. Eestis on hädasti vaja suuremat usaldust nii valitsuse ja rahva kui ka bürokraatide ja ettevõtjate vahel,

samuti viimaste seas omavahel. Näiteid on mitmeid. Võrdlevas analüüsis on leitud, et kõrgem vastastikuse usalduse tase tugevasti aitab majanduslikku edu. Siin peaksime kõik püüdma oma panust anda.

Kurb oli tõdeda, et eelmine valitsus tõstis, vastuväidetest hoolimata, siiski mitmeid aktsiisimakse. Tulemuseks on, et sissetulek aktsiisidest langes. Lätis on nüüd alkohoolsed joogid tublisti odavamad kui Eestis. Paljud Soome turistid sõidavad pika tee Läti ja küllap kulutavad seal raha ka muude asjade peale. Lõuna-Eestis aga pandavat väikesteid poode kinni, sest need ei tule toime ilma alkoholimüügist laekuva kasumita. Samuti tasub auto kütusepaaki täita Lätis.

Nüüd on aga veel kurvem kuulda, et värskel valitsusel kavatses tõsta gaasi jm aktsiise, küllap eelarve puudujäägi vältimiseks. Gaasimüük ei vähene, kui ilmad on külmad, aga see võtab küll ära hea osa sellest, mida vaesemad inimesed võivadavad tulumaksuvaba piiri tõstmisest. Selle asemel oleks õige üliheadel tingimustel laenata raha maailmaturult puudujäägi katteks.

Kokkuvõtlikult:

Kvalifitseeritud tööjõu puudus tuleb lahendada minimaalsel hulgal välismaalt sisse toodud ekspertidega ja suurel määral eestlaste tagasiöördumisega kodumaale. See saab juhtuda siis, kui arenevas Eesti teaduspõhises majanduses on pakku- da kõrgetasemelisi töökohti koos vastavate palgadega. Vaja on rahastusi teaduse, arenduse ja majanduse. Siis tulevadki „talendid koju“ ja tegutsevad hoogsalt eesti rahva tuleviku heaks!

Mis oleks parim viis tervishoiukulusid kokku hoida?

Mõni jõulujutulik meeldetuletus

Selleks tuleb tagada inimestele (pensionärid kaasa arvatud) normaalsed sissetulekud, mis võimaldavad vähegi talutava elatustaseme, s.t. võimalused hoolida oma tervisest ja seda teadmistepõhiselt hoida.

Mõni vastupidine näide

Näide 1. Pensionär läheb kardioloogi juurde. Oh, lõpuks ometi pääses arsti palge ette! Asi on ohtlik, vajab vererõhurohtu. Äkksurma oht võib realsuseks saada (äkksurmaks loetavat ka kolm päeva põrandal vedelemist poolteadvusel või ärevuses, kuni surm lõpuks saabub). Vererõhurohud võivad aga olla tõsise kõrvalmõjudega, seepärast peavad need sobima konkreetse

inimese organismile. Selgitamiseks ravimi mõjuvust, tuleb vererõhku mõõta enne ja pärast rohu võtmist ning teatud ajalõkude järel. Seega läheb rõhuaparaati vaja mitu korda päevas juba enne ravimite määramist, et välja selgitada, millised toidud, keskkonnategurid jne võiksid muuta vererõhku, millest omakorda sõltub muude organite talitlus.

Patsient aga kaebab hüppelisi rõhumuutusi ja arütmiaid (võimalik, et koguni vibreerivad arütmiaid, mida on väga raske diagnoosida, sest see tuleb ja läheb, ähvardades insuldi või infarktiga). Isiklikku vererõhuaparaati patsiendil pole. Ta vajaks sellist ligi 100 eurot maksvat aparati, mis registreerib ka arütmiaid, kuid tema seda osta ei jõua, sest alles

lasi hamba välja tõmmata pangalaenu eest ja maksab võlga siiani. Vererõhuaparaati pangalaenuga osta ei saagi, ja ega tema sissetuleku juures laenu ei antagi.

KUIDAS SAAB ARST TEDA RAVIDA JA RAVIMEID MÄÄRATA??? KUIDAS VÕIB PENSIONÄR OMA TERVIST JÄLGIDA JA HOIDA??? Apteeki jooksmine, et vererõhku mõõta, POLE JU LAHENDUS!

Näide 2. Pensionär kannab vett tuppa keldrist, sest katkise toru asendamiseks raha ei jätku. Ei tohiks nii pingutada, sest tal on rütmihäired ja luude hõrenemine. Kelder on aga pime, sest

elektrisüsteem on katki ja vesi tilgub ning parandamiseks puudub raha. (Palun ärge tulge rääkima naabrite, tuttavatest, mõõdujatest jne, sest nemad pole lahendused riiklike probleemidele.)

Näide 3. Milliste rahade eest saab üksielav pensionär üldse remonti teha? Tulebki välja, et mõned pensionärid elavad masendava väljanägemisega kodudes, mis mõjuvad laastavalt nii füüsilisele kui ka vaimsele tervisele. Mitte kõik nad aga pole ilumeelseta. Mitte sigaret, vaid suitsev ahi ja naabrite plastiaure tossavad korstnad laastavad tervist. Kuid plastaknaid, mis veidi kindlamini peaks väljast tulevat õhusaastet (ka seda, kui autod akna all tos-

savad), pensionär osta jõua.

Kui raha ei jätku elementaarsete asjade tarvis, mis elukvaliteedist saab juttu olla? Ja rõõmutu elu teeb haigeks. Ka jõulurõõmude perioodil.

Usun kindlalt, et kui raha kulutada õigeteks vajadusteks ning kuulata asjaosaliste ettepanekuid ja tegelikke soovide, siis olud paranevad. Kõik saavad kord vanaks ja, uskuge, Villa Benita võib-olla ei hellita teid rohkem kui tavahospiits. On viimane aeg hakata kujundama senisest hoolivamaid suhtumisi. Usutavasti on neid ridu lugedes ministritelgi kergem mõista, kuidas tervishoiukulusid kokku hoida.

Marga Tiitus

Tallinn 10130,
Toom-Rüütli 3/5,
Kesknädal

Traali-vaali!

Vaatan vahel valgeid laevu, tuhandeid kruisijaid, – üle ilma penskar praegu puhkab pensiaegu häid.

Aga mul on sendid sekis, Maxima ja Säastu pood, ei kruisitama tüki, – nirud mu Euroopa-lood.

Jäänud kui me eurosandiks Liidu veerekesel pääl. Viie rikka riigi pandiks hästi loputatud pääd.

Aga muu Euroopa dändib, penskargi kruisitab, egas muidu immigrandid sinna nii ei kiirusta.

Kus see minu Euroväärtus, kes see maha parseldas? Pirukale käib vaid maadlus, kes see Toompääd kantseldaks?

Tahaks kas või vanuigi, Eestis õnn et toimetaks. Eluaegne töö ja higi kus ei sandikopikaiks.

Et ei vahiks valgeid laevu, vaid ka vast kruisitaks. Poleks hüüdjaks tühja kaevu, küll ei keski küüditaks.

Üleelatuks on praegu valitsusi vaat ei viis, omasid ja võõraid aegu, – nüüd see õigem olla siis.

Kus ka Kalev tulnud koju, Murueided muru pääl, aga mina, aastais roju, õnnetuna sellel hääl.

Arstiaibist mõelda häbi, hoiad söömast hambaid suus, iga plomm koob pensi läbi, pensist loputan vaid suud.

Egas muudki eahädad kõnni mõõda kive, kände, – tohtri saamine nii mäda, kui just ennemalt ei kõnge.

Riigikogu, Rahvakogu, valitud ja valimatud, pihu suur me väike kodu, kaua ootame ta matust?

Ometi aeg olla mehem, ajada ka Eesti asja, jätta peksmata need rehed, traali-vaalitamast rahvast.

Valitavad Eesti pojad, sõprusleiliks likku vihad! Ühendagem Eesti kojad, jätkem jonnid, jätkem viha!

Ubinas, penskar Tallinna Mustamäelt

KÜSIGEM ENDILT:

Fotod Tiit Maksim

Kes on meie kaasajal jõulude peategelane – Jõululaps või Jõuluvana?

Ilma häbenemata võime tõdeda, et nüüdisjõulude meeltevalitsejaks on tõusnud Tema Kõrgus Kommerts ning jõuluvanad on tal n-õ rahvateenriteks. Täna ja lähapäevil kogeme seda jõulukaubanduse kõrglainetust jälgides või ise selles supeldes.

Pildil on jõuluvanakultuuri rahvusvahelise tähtsusega paik – Jõuluvana residents põhjapolaarjoonel, Soome põhjapoolseima linna Rovaniemi külje all. 1944. a tegid Saksa väed nn Lapi sõjas selle linna samahästi kui maata. Lapi maakonna keskus ehitati üles Soome suurarhitekti Alvar Aalto kavanduste järgi.

Mõned advendimõtted

Jah, käes ta ongi, see aasta kauneim ja lootusrikkaim aeg. Kahjuks on meie elu just nüüd keerulisemaks muutunud ja probleeme aina kuhjub. Aasta lõpupäevadel peaksime siiski kõigist hädadest hoolimata keskenduma rohkem heale ja pahasoojijad kasvõi natukeseks ajaks maha raputama. Aga ega see kerge pole.

Juhtusin vaatama-kuulama, kuidas üks peavoolumeedia blond saatejuht uut maaeluminiistri-kandidaati hr. Tamme usutles. Ta nimelt mainis (nii muuseas), et kas ikka on üldse mõtet Eestis maaelu uuesti üles äratada. Selgesti meenus üks mõne aasta tagune advendiaegne telesaade, kus sama tarkpea iseteadvatult jõulupühi mõnitas. Loodan väga, et mõni temasugustest on vahepeal selgeks saanud, et piim ei kasvagi poeriilulil, et ei ole patriotlik saabuvatel valimistel selili voodis olles nutikaid klõpsida ja kinnimakstud häkkeritelt uusi põnevaid üllatusi oodata – ikka selles suunas nagu tagantõukajale parajasti kasulik!

Aga kuidas meist jälle optimistid saaksid? Ikka nii, nagu omal ajal ütles suur riigitegelane Winston Churchill: „Pessimist näeb igas võimaluses raskusi, optimist aga igas raskuses võimalusi.“

Nüüsiis – oleme optimistid ja võtame aasta kauneimatel pühadel aja maha. Võtame eeskujuna maailmakirjanduse klassika ühest suurkujust, Margaret Mitchelli romaani „Tuulest viidud“ peategelasest Scarlett O'Harast, kes ka raskel ajal ütles alati: „Mõtlen sellele homme, sest homme on uus päev!“

Soovin kõigile kauneid pühi!

Milvi-Lydia Kallaste, Nuia, Viljandimaa

Inimvarjud

Meil kõigil ümber nagu kast, üksteisest pimesi mõõda me käime. Me näeme ainult inimvarje – mitte inimest, kuid ometigi mõni on ime.

Vaatan ja leian mõnegi nende seast, nagu mu luule-ridade reast. Oi, südame ligi ma kohe peidan, rohkem polegi juurde vaja leida.

Jälle siis tänase külge punun eilse, teise pilguga vaatan neile. Tahan väljavalituga leida suust suhu südamliku kahekõne. Ehk leian hinge ilma kestata?

Kuulen inimesi arutlemas valet, kuidas võibki näha inimese õiget palet. Kõigil meil on kaksikmõtted: kes küll mind ei taha, tahan mina, hing see värinaga läbib keha.

Elu jälle jääb purskama kevade kuude, suur armastuse tunne ümber ihu ja luude. Tõus, liikumine, käegakatsutav nihe, läheb palavamaks ka üha mõtteiha.

Õnn on olla teel, kus elu võrdpilt ees, kus inimesed üksteisest mõõda me käime. Lai avarus, elu, millel pole lõppu, ja inimestest, nende eksisammudest ei ole lõppu.

Õilme Trisberg, Tallinn

Tallinna laulumehed rahvusvaheline menu

Pärast mullust esinemist Düsseldorfis ja tänavust esinemist Venemaa saatkonnas Berliinis tuli mulle suurepärase pakkumise osa võtta Berliini festivalist “Meie koos”, mis toimus kolmel juunipäeval Berliini hipodroomil. Seda üritust külastas umbes 30000 inimest. Laulsin suurel laval, tribüünid olid rahvast täis. Esinejaid oli paljudest riikidest. Festivalil tutvusin kuulsa Ameerika pianistiga, kellele meeldis minu hääl ja esinemine. Ta on ka produtsent ja konkursside korraldaja ning palus minult mu salvestatud materjale, mille ka talle kinkisin. Sügisel tuli mulle kutse võtta osa rahvusvahelisest Gershwin'i konkursist 16.–24. aprillini 2017 New Yorgis: paluti esindada žüriis Eestit ja anda kaks kontserti. Võtsin pakkumise meeeldi vastu. Vokalistide žüriid juhivad Metropolitan Opera primadonna Olga Makarina. Teised žüriiliikmed on Lõuna-Koreast, Venetsueelast, Tšiilist, Venemaalt, Prantsusmaalt, Kuubast. Leian, et see tähendas suurt tunnustust. Olen väga tänulik oma õpetajatele: „Vanemuise“ solistile Endel Vunkile, “Estonia” solistile Klaudia Tiidusele, teenelisele kunstnikule Heli Läätsesele ning Tallinna konservatooriumi lauluõpetajale Ludmilla Issakovale.

Praegu valmistan ette 22. detsembril kell 18.00 toimuvat IX traditsioonilist kontserti “Vene tähed Eestis”. See tuleb Tallinnas Lindakivi kultuurikeskuses, kus tutvustan publikule vähetuntud lauljaid ja tantsukollektiive. Kõiki neid veel tundmatuid artiste saab Orsent TV-s vaadata minu muusikasaates “Laulust lauluni”, mida ise rahastan. Olen väga tänulik Tallinna Kultuuriväärtuste Ametile, kes on minu ettevõtmise toetanud. Eestimaal on palju häid vene kollektiive ja

artiste, kes võiksid meie kuulajaskonnale suurt huvi pakkuda. Samuti valmistan ette uut soolokava A. Babadžanjani loomingust – esimene kontsert toimub 5. märtsil 2017 Lindakivi kultuurikeskuses. Olen väga tänulik TV3-le, kes kasutas minu laulu “Viktoria” oma supermuusikasaates “Su nägu kõlab tuttavalt”.

Sergei Maasin

Nädala juubilar INDREK HIRV 60

Tartu vaim elab veel jõudsalt. Selle väite tõestuseks on ka eesti luuletaja, graafik ja portselani-maalija Indrek Hirv oma elu ja loominguga.

„Iga ring Toomel venitab luule salapäraselt maailma suuremaks,“ selle on Indrek Hirv valinud motoks oma luulekogule „Kuradisild“ (2016).

Tema näidendi „Pauluse kiriku kellad“ (2007) peategelane helilooja Heino Eller kõneleb nii: „Aga muidu on see pala tartulik, saate aru – mitte rahvuslik või eestilik, vaid tartulik!“ Eesti Muusikapäevadel lavastas selle mononäidendi Margus Kasterpalu; Heino Ellerit kehastas Rain Simmul.

15. detsembril 1956 ilmale tulnud Indrek Hirve sünnikohaks on Kohila. Lapsepõlv ja noorusaastad möödusid aga Tartus, kus tulevane multi-talent lõpetas 10. algkooli ja A. H. Tammsaare nim. I Keskkooli. Niisiis – treffnerist, kes nagu ka „Tõe ja õiguse“ Indrek, on õppinud Mauruse koolis.

„Kui mu isa oli sama vana kui mina praegu, oli ta iseloomulik naeratus kadunud: sõda, vene vangilaager ja pidev enese mahasalgamine alandavas nõukogude õhustikus olid ta poole-nisti murdnud (viin oli tollal, muidu, ka väga odav),“ kirjutab Indrek Hirv raamatu „Tartust Pariisi ja tagasi“ artiklis „Pikk

põlvkonnasamm“ oma isast, maalikunstnik Louis Pavelist (1915–1977). Indreku ema on graafik Helgi Hirv (1925–1977).

Kunstnikeperes võrsunu lõpetas 1981. a Eesti Riikliku Kunsti-instituudi keraamika erialal. Kunstis on Indrek Hirvele toonud kuulsust portselanimaal. Huvi selle vastu tekkis 1977. a Leningradis Lomonosovi-nimelises portselanitehases praktikal olles. Hirve portselanimaale on eksponeeritud näitustel Eestis, Jugoslaavias, Hollandis, Poolas ja Mehhikos. Graafilisi töid eksponeeris ta esmakordselt 1977. a Tartu sügisnäitusel ja noortenäitusel.

Eesti kunstis on Indrek Hirv end jäädvustanud ka Konrad Mäe ateljee loojana; sidemed selle ateljeega on tal tänini.

Värvide teema avaldub Indrek Hirve loomingus, milles on keskendunud Eesti ajaloole. „Kõige ilusamad värvid, need, mida nad – teadlikult või poolteadlikult – endale lipuks soovisid, olid koduvärvid, värvid kodutalu lauda tagant: kas sinine, must ja roheline või siis sinine, must ja valge,“ toonitas Indrek Hirv kõnes, mida ta pidas 2010. aastal Eesti Üliõpilaste Seltsi esindajana Otepääl, kus sinimustvalge lipp 1884. aastal õnnistati. Rahvuslipu õnnistas kiriku-

Foto Scanpix

õpetaja Rudolf Gottfried Kallas, kelle poja Rudolf Gottfried Hinno Kallase traagilisele saatusetele pühendas Indrek Hirv filmistsenaariumi „Sinimustvalge needus“, mis ilmus trükis

2009 ja on illustreeritud paljude ajalooliste fotodega.

Raamatus „Tartust Pariisi ja tagasi“ on Indrek Hirvel juttu ka revolutsionäär Viktor Kingis-

sepat ja riigimees Jaan Poskast. Muu hulgas ta toob ära Poska soovitus Kingissepale punaste poolt võimu ülevõtmisel Tallinnas 1917. aastal: „Eks käige siis vahel ooperis ka, muidu rahvas ei tea, kes parajasti võimul on.“

Luuletaja sai Indrek Hirvest 30-aastaselt. Tuntuse pälvit juba esikkoguga „Uneraev“. Praeguseks on luulekogusid ilmunud üle kahekümne.

Juubilar on hinnatud omalaadseks nähtuseks eesti kultuuris ja Tartu juurtega maailmaränduriks: 1989–1991 elas ta Hollandis, 2005–2006 Saksamaal. Hollandis oli Indrek Hirv ka Raadio Vaba Euroopa Amsterdamis korrespondent, keskendudes selles ametis kultuuriülevaadetele ja kommentaaridele. Ühest intervjuust selgub, et Hirv elab parajasti Soomes.

Ikka võib aga tema olemuses tabada paralleele Tartu ja maailmalinnade vahel. „Tartu kohta on öeldud, et see on meie oma väike Pariis,“ kirjutab Hirve raamatu „Tartust Pariisi ja tagasi“ eessõnas koostaja Kadri Asmer. Sama raamatu loos, kus on juttu legendaarsest arhitektist Arnold Matteusest, võrdleb Hirv Tartut Karlsruheaga.

Indrek Hirv on sirutanud kae ka muusikale, täpsemalt lau-

lule. Oma heliplaadil laulab ta populaarseid tangosid. Idee pärineb vanematelt, kes kuulasid tangosid vanadelt plaatidelt ja neid ka ise laulsid. Eestikeelseid tekste, mida Hirv ise tangodele kirjutanud, on ühes arvustuses iseloomustatud nii: „Tekste iseloomustab Hirvele omane täpsus väljenduses, peenetundelisus, ning hillitsetud romantilisus.“ Hirve sõnul hakkasid tangod teda kummitama ja inspireerisid kirjutama näidendit „Viimane tango 1944 – Pallase lõpp“. Näidendi, mille lavastas Andres Dvinjaninov, pühendas autor oma isale Louis Pavelile. Rein Rannapi ja Indrek Hirve koostöös sündis heliteos „Hingelinnud“.

Lõppeva aasta 16. juulil sai festivali Klaaspärlimäng raames Tartus Jaani kirikus teoks kontsertvõistlus, kus osalisteks poeet Indrek Hirv ja nimekas pianist Kalle Randalu.

1993. a omistati Indrek Hirvele eesti kirjanduse aastapreemia. 2010. a pälvit ta Gustav Suitsu stipendiumi, 2011. a Valgetähe teenetemärgi IV klassi. Oma luulepreemiaga on teda tunnustanud Paistu vald.

Indrek Hirve neljast lapsest on praeguseks kõige tuntumaks saanud tütar Tui Hirv – laulja, luuletaja ja muusikakriitik.

Jaan Lukas

RAIMO AASA NITŠEVOOD

1. Et Eestist jääks parem mulje, teen ettepaneku nimetada NÄLJAKUU naljakuuks ja NALJAKUU ... naljanaljakuuks!
2. Kui inimesed Eestis saavad oma elule rattad alla, siis enam siit uttu ei tõmba.
3. Uue koalitsiooni kolmainus: ISA on uus, POEG ja PÜHA VAIM on endised.
4. Lõpuks on jõudnud meie nii armastatud Kärna-Ärni soeng USA presidendile pähe.
5. Vanasti loobiti kodaratesse kaikäid, nüüd aga lausa kitsi!
6. Põhiline on, et kui väikevald SOODOMA ühineb pisivalla KOMORRAGA, ei tekiks suurvalda ... BARDAKK!
7. Peata ratsanikul aitavad sadulas olla mitte tema AJUrakud, vaid ... SABArakud.
8. Hiidlased ja saarlased! Kui häda oli käes, käisid Suur Tõll ja Leiger jalgsi läbi mere mandrile.
9. Kui töödelda klassikat ... saame uueks Mogri-Märdiks Härma-Toomase.
10. Lumi on igal aastal KAKS korda ilus: inimestele esimene lumi, linnavalitsusele viimane lumi.
11. Ei ole viisakas rääkida pagulastest, endal suu banaani täis!
12. Linnas näeb inimene oma silmaga seda õhku, mida ta sisse hingab.
13. Kui kindral räägib omaette, tähendab see, et annab korraldusi nähtamatu rinde sõduritele.
14. Kes praktiliselt ei suuda ega oska muneda, see hakkab meedias teoreetiliselt kaagutama.

15. Kui vesikanad muneks keevaveeallikatesse, saaks tarbija hoobilt oma lauale keendmune.
16. Must jää tekib Musta mere jäätumisel.
17. Süvaveekalad on alati konservide põhjas.
18. Halb lendur peab ise olema väga hea langevarjuga hüppaja.
19. Karsklased hindavad mesilaste töökust, joodikud – sipelga-piiritust.
20. Üle noatera pääsemine on alati kahe teraga mõök.
21. Jääst võetakse proove, aga ... WHISKY't degusteeritakse.
22. Ka lohisevat mõisaköit saab mõõta jooksvates meetrites.
24. Lapsed tahavad teada, MIKS peitis Buratino oma aabitsaostmiseks mõeldud raha LOLLIDE MAALE; täiskasvanud tahavad teada, KUHU täpselt.
25. Lastele on Jõuluvana VÄGA-armas, nende vanematele JÕLE-kallis.
26. Vaesele asendab hanemaksapasteeti kanamunavõie.
27. Ka karsklasel võib kaine mõistus puududa.
28. Kui võtate endal suu vett täis, siis tehke seda koos kaladega!
29. Kanad on kanalas kõik ... LINDPRIID!

Raimo Aas, huumoriajakirja Pilkaja kaastöölaine

KESKNÄDALA SOODUSKAMPAANIA!

Telli Kesknädal terveks aastaks soodushinnaga.

Vaid 25 eurot aastatellimuse eest!

Ära jäta võimalust kasutamata ja säästa 10 eurot!

Tellida saab:

☀ Telefonil 617 77 17

☀ Meiliga tellimine@expresspost.ee

☀ Veebikeskkonnas www.tellimine.ee

Soodushind kehtib vaid aastatellimusele.

Kohtumised Tartus

Teisipäeval, 20. detsembril kell 14 kohtume haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) linnavolikogu esimehe Vladimir Šokmaniga.

Kolmapäeval, 28. detsembril kell 14 saavad Keskerakonna Tartu büroo kokku seniorid.